

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 661/2023
17.06.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јасмине Стаменковић, председника већа, Татјане Ђурица и Весне Мاستиловић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „Raiffeisen Банка“, а.д. Београд, чији је пуномоћник Драган Миловановић, адвокат из ..., против туженог ЈП за управљање путевима и паркиралиштима „Инђија пут“ из Инђије, чији је пуномоћник Ђорђе Мисјертић, адвокат из ..., ради дуга – вредност предмета спора по тужби 46.529.667,80 динара и по тужби за главно мешање тужиоца Друштво за грађевинарство, транспорт и услуге „Монтерера“ доо Београд у стечају, чији је пуномоћник Александар Мајкић, адвокат из ..., против тужених „Raiffeisen Банка“ а.д. и ЈП за управљање путевима и паркиралиштима „Инђија пут“ из Инђије, вредност спора по тужби за главно мешање 164.301.804,00 динара, одлучујући о ревизији туженог ЈП за управљање путевима и паркиралиштима „Инђија пут“ из Инђије изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр.1877/22 од 20.10.2022. године, у седници одржаној 17.06.2026 године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог ЈП за управљање путевима и паркиралиштима „Инђија пут“ из Инђије, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр.1877/22 од 20.10.2022. године, у ставовима 1, 3, 4, 6. и 7. изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви странака за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Сремској Митровици П бр.98/2020 од 09.12.2021. године, ставом 1. изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца по тужби за главно мешање „Монтера“ доо у стечају којим је тражио да се тужени ЈП „Инђија пут“ из Инђије, обавезе да му плати 771.472,27 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, износ од 586.960,88 евра у динарској противвредности и 74.187,58 евра у динарској противвредности са законском затезном каматом од 01.04.2014. године до исплате, као и камату на износ од 1.358.433,15 евра почев од 01.04.2014. године до исплате. Ставом 2. изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца „Raiffeisen Банка“, па је тужени ЈП Инђија пут обавезан на исплату износа од 53.032,90 евра, 7.973,82 евра са каматом како је наведена у изреци као и 586.960,86

евра са каматом опредељеном у овом ставу изреке. Ставом 3. изреке, у преосталом делу је одбијен тужбени захтев тужилачке банке, а ставом 4. изреке, тужени је обавезан да тужиоцу плати трошкове поступка у износу од 2.340.000,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж бр.1877/22 од 20.10.2022. године, ставом 1. изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Привредног суда у Сремској Митровици П бр.98/2020 од 09.12.2021. године у ставу другом изреке. Ставом 2. изреке, делимично је одбијена жалба тужиоца и потврђена пресуда првостепеног суда у ставу трећем изреке у делу којим је одбијен тужбени захтев. Ставом 3. изреке, делимично је преиначена иста првостепена пресуда у делу става трећег изреке, којим је одбијен захтев тужиоца да му тужени плати 3.106.266, 42 евра, па је пресуђено тако што је у том делу усвојен тужбени захтев и тужени обавезан да овај износ плати у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања. Ставом четири изреке, делимично је преиначена иста првостепена пресуда у делу става трећег изреке којим је одбијен захтев за законску камату, тако што је захтев за камату усвојен на износе и за периоде опредељене овим ставом изреке, а ставом петим делимично је одбијена жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у делу којим је одбијен тужбени захтев за део камате. Ставом шестим изреке, одбијене су жалбе тужиоца и туженог и потврђено је решење о трошковима поступка у ставу четири изреке, а ставом седам изреке, тужени је обавезан да тужиоцу плати 780.000,00 динара на име трошкова поступка.

Благовременом ревизијом тужена ЈП за управљање путевима и паркиралиштима „Инђија пут“ из Инђије побија правноснажну пресуду донету у другом степену у делу којим је правноснажно усвојен тужбени захтев тужиоца. Предлаже да се пресуда Привредног апелационог суда преиначи тако што ће се тужба тужиоца одбити у целисти, указујући на погрешну примену одредби Закона о zaloжном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар, на погрешну примену Закона о стечају, одредби Закона о облигационим односима о уговорној казни, те на битне повреде одредаба парничног поступка учињене пред другостепеним судом.

У одговору на ревизију, тужилац оспорава тачност ревизијских навода и основаност ревизијских разлога, па предлаже да се ревизија одбије. Трошкове тражи и опредељује.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је установио да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни повреда на које се ревизијом туженог без основа указује. Ревидент истиче да је другостепени суд утврдио другачије чињенично стање на коме је засновао своју одлуку, а да није држао расправу, односно да је без расправе поново извео доказе супротно одредби члана 383. став 3. ЗПП.

Неосновани су ревизијски наводи о постојању битне повреде пред другостепеним судом. Сагласно члану 394. ЗПП, другостепени суд има овлашћење да првостепену пресуду преиначи у четири прописана случаја. Први случај је када је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али је првостепени суд погрешно применио материјално право. Другостепени суд преиначавајући пресуду на већ утврђено чињенично стање, правилно примењује материјално право. Други случај је када другостепени суд на основу расправе утврди другачије чињенично стање у односу на оно које је утврдио првостепени суд и на тако утврђено чињенично стање примени материјално право. Осим та два случаја, другостепени суд сходно чл. 394. став 1. тачка 2. закона има и овлашћење да поново цени исправе и посредно изведене доказе на којима је првостепени суд засновао одлуку зато што их је погрешно оценио.

Правилна оцена исправа и посредно изведених доказа не значи њихово поновно извођење, али резултира утврђењем другачијих чињеница у односу на оне које је утврдио првостепени суд. Такође, другостепени суд има овлашћење и да преиначи пресуду уколико је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница на којима је заснована пресуда. Тада другостепени суд, отклањајући неправилан закључак првостепеног суда, опет одлуку заснива на другачијем чињеничном стању у односу на оно које је утврдио првостепени суд својим погрешним закључивањем, и то без одржавања расправе. Тиме не чини повреду поступка, јер не поступа супротно одредби члана 394. закона. У конкретном случају другостепени суд је поново ценио доказ вештачењем изведен од стране првостепеног суда, за који налази да је погрешно оцењен. То је у сагласности са овлашћењем из члана 394. став 1. тачка 2. закона. Нису основани ни наводи ревидента да није уважио жалбене наводе у вези са изведеним доказима, јер је у овлашћењима другостепеног суда да оцени жалбене разлоге и наводе, при чему је своју одлуку оразложио, образлажући и своју оцену посредно изведених доказа.

Према утврђеном чињеничном стању, између Дирекције за изградњу Општине Инђија ЈП из Инђије која је правни претходник туженог, у својству наручиоца и Предузећа „Монтера“ доо из Београда, у својству извођача, дана 05.08.2008. године је закључен уговор о јавној набавци радова – извођењу радова на изградњи Спортске дворане у блоку 4 у Инђији, прва фаза. Предмет уговора је извођење радова на изградњи Спортске дворане у блоку 4 у Инђији, прва фаза, према усвојеној понуди извођача, при чему је уговорена вредност радова у висини од 532.863.602,00 динара без пореза на додату вредност, односно са овим порезом 628.779.071,60 динара. Уговорено је да трошкове пореза сноси наручилац. Дана 23.03.2012. године уговор је раскинут на основу обавештења о једностраном раскиду уговора од стране инвеститора.

Исте странке су закључиле уговор о јавној набавци радова - извођењу радова на изградњи спортске дворане у Блоку 4 у Инђији - друга фаза. И тај уговор је раскинут дана 11.11.2009. године што је констатовано Споразумом о раскиду уговора од 08.11.2010. године. У Споразуму је констатовано да су по наведеном уговору изведени радови на изградњи инсталација, водовода и канализације на спортској дворани и изградња трибине на градском стадиону и да ће бити плаћени по испостављеним и овереним ситуацијама. За изведене радове Привредно друштво Монтера је испоставило Дирекцији 12 привремених ситуација потписаних од стране извођача радова, надзорног органа и инвеститора, а испостављена је и окончана ситуација по основу уговора о извођењу радова прва фаза са Анексом 1 и Анексом 2, Анексом 3 и 4, као и по основу Споразума о раскиду уговора о изградњи спортске хале, друга фаза од 08.11.2010. године.

На потраживању Монтера доо Београд, према правном претходнику туженог уписано је založno право у регистар залоге под бројем ЗЛ – 166 10/2009 од 11.09.2009. године, на основу уговора о zaloжном праву од 20.08.2009. године. Уговор је закључен између тужиоца као zaloжног повериоца и залогодавца Монтера, ради обезбеђења потраживања тужилачке банке по основу уговора о издавању гаранције, уговора о кредитној линији, уговора о кредиту. Zaloжено је потраживање Монтера према туженом по основу уговора о јавној набавци – извођењу радова на изградњи спортске дворане у блоку 4 у Инђији, прва фаза, а максималан износ потраживања је 2.123.281 евро. Утврђено је да је дана 13.10.2009. године, ЈП Дирекција добила од банке обавештење о постојању залоге уписане у регистар, а да је дана 30.08.2011. године примила и извод из регистра zaloжног права на покретним стварима ЗЛ 16609/2009 од 13.08.2011. године. Дирекција је почела са уплатама банци након пријема извода из регистра zaloжног права, односно од 23.09.2011. године. Уплату је вршила до обуставе

извршног поступка пред првостепеним судом под бројем Ив 30943/11 од 16.03.2016. године, које решење о извршењу је донео Привредни суд у Београду на основу тужиоачевог предлога за извршење на основу веродостојне исправе против извршног дужника Монтера. Под бројем Ив 30943/2011 донето је решење којим је извршење одређено пописом, проценом и продајом покретних ствари, а у току поступка средство извршења је промењено тако што је Закључком од 28.04.2014. године одређено извршење запленом потраживања које извршни дужник „Монтера“ има према свом дужнику - ЈП „Дирекција за изградњу Општине Инђија“, по основу издатих, оверених и потписаних 12 привремених и 13-те окончане ситуације. Залогом су обезбеђена потраживања тужиоца, банке по основу два уговора о кредиту, оба по 2.000.000 евра и по уговору о издавању банкарске гаранције основни износ обезбеђеног потраживања је 2.000.000 евра, док је Привредни суд у Београду донео решење о извршењу којим је „Монтера“ обавезана да извршном повериоцу „Raiffeisen Banka“, по основу два кредита исплати износе од 784.599,46 евра и 749.062 евра са припадајућом каматом. Закључак Привредног суда од 28.04.2014. године Дирекција је примила 07.05.2014. године а „Монтера“ 08.05.2014. године. „Raiffeisen Banka“, а.д. Београд је заложно право на запленом потраживању које није била предмет уговора о залози, стекла 08.05.2014. године сходно члану 154. Закона о извршењу и обезбеђењу када је ово право уписано код надлежне Агенције за привредне регистре. Између тужилачке банке као заложног повериоца и туженог као дужника заложеног потраживања закључен је Споразум о начинима и роковима измирења обавеза, утврђен је неспорни преостали дуг, камата, уговорено је плаћање у 32 једнаке месечне рате, те констатовано да је извршено умањење за неспорно извршену уплату од 577.986.567,76 динара чија је противвредност 5.763.758,24 евра.

Над друштвом „Монтера“ отворен је стечај решењем Привредног суда у Београду Ст 78/15 од 26.10.2015. године. У том поступку тужилачка банка је поднела пријаву потраживања као разлучни и као стечајни поверилац. Утврђена је основаност обезбеђеног потраживања у износу од 658.413.759,91 динар, а оспорено је 60.055.650,00 динара на име камате на главни дуг. И Дирекција је у стечајном поступку поднела пријаву потраживања за плаћање вршено стечајном дужнику „Монтера“ те пријавила потраживање у износу од 710.089.689,66 динара.

Нижестепени судови су сагласни у ставу да тужилац нема разлучно потраживање према „Монтери“ због чега би био дужан да своје потраживање реализује у оквиру стечајног поступка који се спроводи над „Монтера“ доо Београд. И према становишту Врховног суда израженог у одлуци Прев 233/2019, у поступку извршења које је тужилачка банка водила против тужиоца по тужби за главно мешање као свог дужника, донет је Закључак којим је на тужиоца, банку, пренето потраживање које извршни дужник „Монтера“ има према свом дужнику ЈП „Инђија пут“, а закључак о преносу је донет пре него што је над „Монтером“ отворен стечајни поступак који је отворен 26.10.2015. године. Из тога следи да потраживање које је било предмет преноса у извршном поступку није било део стечајне масе због чега се на њему није ни могло стећи разлучно право. Такође нижестепени судови закључују да је према одредби члана 11. Закона о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар, обавеза дужника заложеног потраживања да исплату врши заложном повериоцу настаје од пријема обавештења, независно од тога да ли му је достављен извод из јавног регистра, о чему је Врховни суд свој став исказао у одлуци Прев 233/2019.

Првостепени суд делимично усваја, а делимично одбија тужбени захтев тужиоца. Другостепени суд делимично преиначава одлуку првостепеног суда и усваја тужбени захтев за потраживање умањено за уплате извршене тужиоцу, али не и за

уплате вршене трећим лицима, па ни за оне које су извршене по уговору о факторингу закљученом пре уговора о заложном праву јер су узете у обзир приликом утврђења висине потраживања које је предмет залогa, а уплате по уговору о факторингу закљученом после заснивања заложног права, јер не могу бити од утицаја на висину потраживања тужиоца..

Врховни суд налази да је одлука другостепеног суда донета правилном применом материјалног права.

Ревидент истрајава на становишту да је обавеза туженог као дужника извођача радова за накнаду за изведене радове, да исплату врши заложном повериоцу могла настати тек по пријему извода из регистра. Наводи ревидента да је члан 11. Закона о о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар, погрешно примењен, нису основани.

Члан 11. закона који носи наслов „Дејство залогa потраживања“, прописује да дужник заложеног потраживања може испуњавати своју обавезу залогодавцу док не буде писмено обавештен о настанку заложног права. О томе га могу обавестити залогодавац или заложни поверилац. Од дана достављања обавештења о постоању заложног права дужник заложеног потраживања може испунити дуг само заложном повериоцу, а не и залогодавцу, осим ако је заложни поверилац дао друкчија упутства. Извод из регистра о томе да поверилац има заложно право на потраживању је доказ за дужника заложеног потраживања да потраживање исплати заложном повериоцу.

Из наведеног следи заложни поверилац или залогодавац имају само обавезу: да доставе обавештење дужнику заложеног потраживања; да обавештење мора бити у писаној форми и да је садржина обавештења да је заложно право настало. Заложно право се према члану 4. истог закона стиче, односно настаје даном уписа у јавни регистар. Према законској одредби, не постоји обавеза доставе извода из регистра. То је у складу са правилом да се заложно право стиче уписом у регистар, да је регистар залогa јаван, да је доступан свим лицима без обзира на место и територију са које се приступа регистру, те да дужник има могућност да прибави извод из регистра, а то јесте у његовом интересу, јер му извод служи као доказ о плаћању заложном повериоцу.

У конкретном случају тужени је примио обавештење 13.10.2009. године од заложног повериоца, банке и од тада је по закону био дужан да плаћање врши заложном повериоцу.

Ревидент неосновано истиче да према одредби члана 11. закона заложни поверилац може дати упутство да се уплата врши на другачији начин, па и дужнику повериоцу заложног потраживања, те да је у складу са тим ово било део договора међу странкама.

По својој природи упутство је једнострана изјава воље. По закону само заложни поверилац има овлашћење за давање упутства и сагласност дужника заложеног потраживања није потребна. Стога је без утицаја да ли се дужник изричито или прећутно сагласио са датим упутством, јер је без обзира на то дужан да по њему поступи. Супротно наводима ревидента не постоји могућност да се заложни поверилац прећутно сагласи са поступањем дужника. Упутство се не може дати прећутно, већ само изричито. Иницијатива за давање упутства мора потицати од лица које је на то овлашћено, а то је заложни поверилац. Тим пре у ситуацији када је заложно право успостављено ради обезбеђења потраживања из уговора о кредиту који се обавезно закључује у писаној форми, по уговору о залози који такође мора бити закључен у писаној форми, не би могли имати дејство неформални споразуми. Зато ревизијски наводи о договору да се извођач радова „одржи у животу“ и слично нису од утицаја на одлуку о овој правној ствари, те је правилан закључак нижестепених судова да су

после пријема обавештења само уплате извршене заложном повериоцу могле довести до гашења односно умањења обавезе овде туженог као дужника.

Неосновани су ревизијски наводи да је о разлучном праву банке тужиоца правноснажно пресуђено у стечајном поступку. Одредбе о правноснажности пресуде се не могу применити на решења и закључке донете у стечајном поступку, а о разлозима непостојања разлучног права тужиоца Врховни суд је већ исказао став у одлуци Прев 233/2019. потраживање пренето у извршном поступку пре покретања стечаја над друштвом Монтера, у време отварања стечаја није било део стечајне масе и на њему се није могло стећи разлучно право. О томе су нижестепени судови дали јасно образложење.

Нису основани ни ревизијски наводи да је према одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу, наплата пренетог потраживања могла бити извршена само у извршном поступку те да је право престало моментом обуставе извршног поступка због наступања правних последица отварања стечаја над друштвом „Монтера“. Тачно је да Закон о извршењу и обезбеђењу разликује пренос потраживања ради наплате и пренос уместо исплате и да се у конкретном случају радило о преносу ради наплате, али из тога следи да је од момента преноса потраживања стицалац активно легитимисан да потражује исплату од дужника и то не само у том извршном поступку, већ и у парничном поступку, какав је овде случај. Због обуставе извршења нису укинуте спроведене радње, па ни извршна радња преноса потраживања закључком од 28.04.2014. године, предузета пре покретања стечаја над Друштвом „Монтера“.

Неосновани су ревизијски наводи о погрешној примени одредби ЗОО, које уређују право на уговорну казну. Нижестепени судови су образложили свој став да је тужени изгубио право на исплату уговорне казне, с обзиром да овај захтев није благовремено поднет. Према становишту првостепеног суда захтев се могао најдоцније истаћи у записнику о примопредаји, а према становишту другостепеног суда већ код изјаве о раскиду. Ревидент сматра да није неблаговремен захтев за исплату уговорне казне истакнут у записнику о коначном обрачуну с обзиром на садржину записника о примопредаји према коме је за наредна три дана одложено преузимање материјала, предаја кључева и слично.

Према члану 273. став 5. Закона о облигационим односима, поверилац не може захтевати уговорну казну због задоцњења ако је примио испуњење обавезе, а није без одлагања саопштио дужнику да задржава своје право на уговорну казну. Закон не уређује шта се подразумева под појмом „без одлагања“ који је у закону употребљен и у другим ситуацијама (нпр. у вези приговора на материјалне недостатке). У пракси се под тим, као и под појмом „одмах“ по правилу подразумевао најдуже рок од 8 дана.

Према становишту овог суда рок „без одлагања“ није почео да тече од сачињавања коначног обрачуна, већ од извршене примопредаје о којој је сачињен записник, без обзира на одложену предају кључева, материјала, јер је примопредаја у битном извршена. И када би били основани наводи да је примопредаја извршена тек 03.06.2013. године, истицање захтева за уговорну казну на записнику о коначном обрачуну од 17.06.2013. године не би било благовремено, с обзиром на успостављени стандард да се под тим подразумева најдуже рок од осам дана.

Из свега наведеног следи да је правилна одлука другостепеног суда да делимично преиначи првостепену пресуду и усвоји тужбени захтев тужиоца за исплату износа који је обрачунат у налазу вештака тако што су узете у обзир све уплате које је тужени вршио на рачун тужиоца, а нису узете у обзир уплате вршене на рачун Привредног друштва „Монтера“ или трећих лица, са каматом како је опредељена, правилно оцењујући да је од момента пријема обавештења тужени имао обавезу да исплату врши заложном повериоцу, да му је пренето потраживање у извршном

поступку, да је активно легитимисан да од дужника zaloженог потраживања захтева исплату, да је неблаговремено поднет захтев за исплату уговорне казне, због чега нису постојали услови да се потраживање умањује за износ обрачунате уговорне казне, као и да нису основани наводи да постоји прећутна сагласност да се уплате и након пријема обавештења не врше заложном повериоцу већ повериоцу из основног правног посла о извођењу радова.

Из наведених разлога, на основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова ревизијског поступка- захтев туженог јер у спору није успео, а захтев тужиоца јер ти трошкови нису били неопходни за вођење ревизијског поступка.

**Председник већа – судија
Јасмина Стаменковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић